

Sabahattin Ali
Sırça Köşk

telgrāfhane
yayınları

İçindekiler

Sabahattin Ali / Öner Yağcı • 7

Portakal • 17

Beyaz Bir Gemi • 28

Katil Osman • 36

Böbrek • 44

Cıgara • 61

Millet Yutmuyor • 65

Bahtiyar Köpek • 68

Çilli • 73

Dekolman • 80

Hakkımızı Yedirmeyiz! • 87

Cankurtaran • 92

Çirkince • 103

Kurtla Kuzu • 117

Masallar

Bir Aşk Masalı • 133

Devlerin Ölümü • 138

Koyun Masalı • 141

Sırça Köşk • 146

Sabahattin Ali

Öner Yağcı

*Şehirler bana bir tuzak;
İnsan sohbetleri yasak;
Uzak olun benden, uzak,
Benim meskenim dağlardır.*

Şiirleri, öyküleri, romanları, bir oyunu, mektupları, makaleleri, çıkardığı dergiler, gazeteler ve yaptığı çevirilerle bir edebiyat ustası ve aydını Türkiye'nin. **Kuyucaklı Yusuf**uyla, "Aldırma Gönül Aldırma"sıyla, "Markopaşa"sıyla ve trajik ölümüyle bilinen, yazdıklarıyla halkın sesi olan, yazmaması için olanca baskılara uğratılan ve her şeye karşın "namuslu olmayı" ve yazmayı sürdürdüğü için canına kıyılan bir yazarımız Sabahattin Ali.

Eğrider'e doğar (25 Şubat 1907, Gümölcine-Bulgaristan), Ayvalık nüfus kütüğüne kayıtlıdır. Edremit'te, Çanakkale'de, Üsküdar'da geçer çocukluğu; Edremit İptidai Mektebinde, Balıkesir Muallim Mektebinde okur; ilk şiir, öykü ve denemeleri buradarken yayımlanır. İstanbul Muallim Mektebinde tamamlar okulunu. Yozgat'ta öğretmenlik yapar ve aşkları başlar. İlk şiiri 1927'de yayımlanır. 1928'de öğrenim için Almanya'ya gider. Orada yeni bir dünya açılır önüne; Dünya Klasikleriyle tanışır. İki yıl sonra yurda dönüp Bursa-Orhaneli'de öğretmenliğe başlar, sonra Aydın Ortaokulu Almanca öğretmenliğine geçer. "Komünizm propagandası" gerekçesiyle burada tutuklanır ve ilerde yazacağı öykülerin kahramanlarıyla tanışır Aydın Cezaevinde. Beraat eder ve Konya Ortaokulu

Almanca öğretmenliğine atanır. Bir hicviyesi nedeniyle yine tutuklanır, yargılanır ve 14 ay hapse mahkûm edilir. Konya Cezaevinden, sonradan ünlenecek şiirlerini yazdığı Sinop Cezaevine sürülür. On ay sonra “Onuncu Yıl” affıyla serbest kalır. Bir yıl sonra Milli Eğitim Bakanlığında memurluğa başlar.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirlerinin bir kısmını topladığı **Dağlar ve Rüzgâr** (1934) adlı ilk kitabını çıkarır. (Daha sonraki baskılarında **Kurbağanın Serenadı ve Öteki Şiirler**'i de eklediği bu kitaptaki bu şiirlerin bir kısmı “Aldırma Gönül Aldırma, Geçmiyor Günler Geçmiyor, Melankoli, Çocuklar Gibi” bestelenir.)

1935'te **Değirmen** adlı öykü kitabını yayımlar ve Aliye Hanımla evlenir. Ertesi yıl yeni öykülerini **Kağnı**'da sunar. İlk romanı **Kuyucaklı Yusuf**, Projektör'de tefrika edilir, ertesi yıl yayımlanır. 1937'de İstanbul ve Eskişehir'de yedeksubay olarak askerliğini bitirir ve **Ses** adlı yeni öykü kitabını çıkarır. Askerlik dönüşü Ankara Musiki Muallim Mektebinde Türkçe öğretmeni ve Devlet Konservatuvarında Karl Ebert'in asistanı olur.

1939'da **İçimizdeki Şeytan** romanı tefrika edilir. 1940'ta yayımlanan kitaba karşı Nihal Atsız **İçimizdeki Şeytanlar** adlı bir kitapçık çıkarır. Savaş nedeniyle yine dört ay askere alınır. **Esirler** adlı oyunu tefrika edilir.

Kürk Mantolu Madonna romanını yayımlar, öykülerini **Yeni Dünya**'da toplar (1943). Çeviriler yapar, dergilerde yazılar yayımlar. Tercüme Bürosu ve Türk Dil Kurumunda görev alır. 1944'te Nihal Atsız'ın ihbarı ve hakaretiyle karşı karşıya kalır. Atsız'ı mahkemeye verir, Atsız 4 ay hapse mahkûm edilir ama sağcı öğrenciler protesto gösterileri yaparlar. Bu olay Irkçı-Turancı tutuklanmalarının başlangıcı olur. Sabahattin Ali, konser ve oyunlar için Yüksek Köy Enstitüsünün olduğu Hasanoğlan'a gidip gelmektedir. Bir kez daha 1,5 ay sürecek askerliğe sonra da Bakanlık emrine alınır.

Yeni Dünya adıyla bir gazete çıkaracaklardır ama ünlü *Tan* gaze-

tesi saldırısı gerçekleşir. Aziz Nesin, Mim Uykusuz, Rifat Ilgaz'la birlikte *Marko Paşa*'yı (4. Sayıda 60 bin baskı sayısına ulaşan bu güncel gülmece, hiciv, karikatür dergisi) çıkarır. Burada yayımlanan bir yazısından dolayı hapse mahkûm edilir. 1947'de yayımladığı öykü kitabı **Sırça Köşk**, Bakanlar Kurulu kararıyla toplatılır. Mayıs-Eylül 1947 arasında Sultanahmet ve Paşakapısı cezaevlerinde kalır. Hapisten çıkınca *Marko Paşa*'nın yerine *Merhum Paşa*, *Malum Paşa*, *Ali Baba* dergilerini çıkarır. Yine bir dava ve yine tutuklanır. Beraat eder ama bayiler hükümetin baskısıyla *Ali Baba*'yı dağıtmazlar; paraları da kalmamıştır. Bir kamyon alıp nakliyeciliğe başlar. Son yolculuğu Kırklareli, Üsküp, Sazaradır... “Yurtdışına kaçarken” diye anlatılır hep; Sazara deresinde Ali Ertekin tarafından öldürülür.

Onu Türk edebiyatının öncü gerçekçi ustalarından yapan öyküleridir. Yaşamın ve emekçi insanların acı gerçekleri öykülerinin asıl temalarıdır. Öyküleriyle Anadolu insanını kucaklar. Köylüsü, işçisi, aydını, doktoru, hastanesi ile sıradan insanların yaşamlarından ve özellikle aşk eksenli konulardan yola çıktığı öyküleri sevecenliği ve gerçekliğiyle ilgi çeker.

Sanatın toplumsal bir eylem olduğunu düşünen Sabahattin Ali, öykülerinde de bu düşüncesini savunur. Açık, akıcı, somut diliyle, ele aldığı yaşam gerçekliklerini çarpıcı ve burkucu bir biçimde aktarır. İçlerinde “Candarma Bekir, Kağrı, Hasanboğuldu, Portakal, Beyaz Bir Gemi, Katil Osman, Millet Yutmuyor, Bahtiyar Köpek, Kurtla Kuzu, Bir Aşk Masalı, Devlerin Ölümü, Koyun Masalı, Sırça Köşk” gibi Türk edebiyatının unutulmaz öykülerinin de yer aldığı öyküler Sabahattin Ali'yi gerçekçi öykücülüğümüzün ustalarından biri yapmaya yeter.

Filme de alınan **Kuyucaklı Yusuf**, edebiyatımızın en önemli, en çok okunan romanlarından biridir. Muazzaz'le Yusuf'un aşkı ekseninde Ege'de 1900'lü yılların başından Birinci Dünya Savaşı öncesine kadarki dönemin genel görünüşünün ustalıkla aktarıldığı ro-

man, Sabahattin Ali adıyla özdeşleşir. **İçimizdeki Şeytan** romanı 1940'ta yayımlandığında ırkçıların yoğun tepkilerini çeker. Ömer'le Macide'nin aşkı çevresinde 1930'lu yılların kent yaşamını aktarırken ırkçı ve Turancıların Alman işbirlikçiliğini de gözler önüne seren ideolojik ağırlıklı bu roman, Sabahattin Ali'yi Türk ırkçılarının boy hedefi haline getirir. Üçüncü romanı **Kürk Mantolu Madonna**'da da yine eksen olarak aşkı alır. Aşkı anlatırken insanı arar.

“Mayıs'ta gönlüm delidir” der “Mayıs” şiirinde. “Rüzgâr” şiirinde “İnsan olmak dokunuyor haysiyetime” der. “Hapishane Şarkısı-I” şiirinde, “Göklerde kartal gibiydim / Kanatlarımdan vuruldum; / Mor çiçekli dal gibiydim / Bahar vaktinde kırıldım” der sanki kendi sonunu anlatıyormuş gibi. “Görececek günler var daha” der “Hapishane Şarkısı-V” adlı şiirinde. “Bir gün kadrım bilinirse” der “Dağlar” şiirinde.

Sabahattin Ali'nin edebiyatçı kişiliğine kavgacı aydın kimliğini katan, *Yücel, Varlık, Yeni Adam, Ant, Resimli Ay, Ulus, Yurt ve Dünya, Markopaşa, Merhumpaşa, Malumpaşa, Ali Baba* gibi dergilerde 1935-1947 yılları arasında yayımlanan, **Markopaşa Yazıları ve Ötekiler** adıyla Hikmet Altunkaynak tarafından bir araya getirilen bu yazıların birçoğu için soruşturmalar açılır. Birçok kez cezaevine girip çıkar.

Ali Baba'daki son yazılarının birinde “insanların insanları seveceği ve insanlara inanacağı günü yaklaştırmak için çalışmakta devam edeceğiz” diyen Sabahattin Ali, özellikle *Markopaşa* gibi dergilerdeki tavrıyla tek parti döneminin en canlı muhalefet odaklarından biri olur. Demokrat basının oluşmasında önemli payı olan bu dergilerde yazdığı yazılarda kavgacı bir aydındır.

Asım Bezirci, *Sabahattin Ali* adlı kitabında, “Türk edebiyatının en başarılı birkaç kaleminden biri olan, bazı Fransız yazarlarınca ‘Türkiye'nin Gorkisi’ sayılan ve bizce de ‘ulusal bir değer’ sayılması gereken Sabahattin Ali, ‘resmi’ edebiyat tarihçilerimiz için ‘yok’tu. Çünkü Sabahattin Ali çağına ve çevresine dürüstçe, yiğitçe, ustaca ta-nıklık etmişti... Çünkü Sabahattin Ali, uğradığı tüm saldırılara, ka-

hırlara karşın inandığı yolda direnmiş, ulusunun bağımsızlık ve esenliğini, emekçi halkının özgürlük ve mutluluğunu savunmaktan geri durmamıştı” (*Çınar Yayınları*, 1992, s. 245–248) der.

Nâzım Hikmet, “temiz ve metodlu bir edebiyat kültürüne dayanarak, en yaratıcı anlamda realist” bir yazar olarak tanımlar Sabahattin Ali’yi. Atilla Özkırımlı, “yaşadığı döneme damgasını vuran bir sanatçı” der. Kemal Bayram, “Türk Edebiyatına, Türk mizahına, Türk siyasal yaşamına bir fırtına gibi giren” bir insan olarak değerlendirir.

Hakkında dergilerde ve gazetelerde yüzlerce yazı ve kitaplar yazılan, birçok kitapta kendisinden söz edilen, birçok antolojide, ansiklopedide, sözlükte, edebiyat tarihinde kendisine ve yapıtlarına yer verilen Sabahattin Ali, 1948’de 41 yaşındayken “canavarca” öldürüldü.

Edebiyat tarihimizin yapı taşlarından biri olan Sabahattin Ali ders kitaplarının, öğretim programlarının dışında tutularak, kitaplarının basılması engellenerek kendi halkından ne kadar uzak tutulmaya çalışılırsa çalışılsın halkının sevdiği bir yazardır bugün. Yıllar süren yıldırma ve bellek silme eylemlerine karşı edebiyatımızın ve aydınlık damarımızın yok edilemeyen en önemli değerlerinden biridir. Onu anlamak ve yeni kuşaklara gerçek bir sanat ustası ve ödün vermez bir aydın kimliğiyle aktarmak boynumuzun borcudur.

Bu borçluluk duygusuyla olmalı ki Sabahattin Ali’yi sahiplenme konusunda oldukça önemli adımlar atılıyor. Katledilmesinden yıllar sonra bedeninin bulunduğu yörenin insanları, Kırklareli, Lüleburgaz, Pınarhisar, Babaeski, kısacası Trakya halkı 1990’dan beri Sabahattin Ali Günlerini gerçekleştiriyor. Kırklareli ve ilçelerinde emekçiler ve aydınlar yıllardır sınımsızca bağırarak bu büyük yazarlarını. Sabahattin Ali Dağları adını verdikleri dağlarda, Sabahattin Ali Çeşmesi adını verdikleri çoban çeşmesinin ve “Sabahattin Ali’nin Anıtmezarı” dedikleri kayalığın yanında halkın onu coşkuyla anması ve bunu gelenekselleştirerek ve olanca baskıya karşın inatla sür-

dürmesi umudumuzu çoğaltan bir olaydır.

Edremit'te bir sokağa Sabahattin Ali Sokağı adı verildi. Çocukluğunun geçtiği ev belediyece satın alınarak müzeye dönüştürülmesi için çalışmalara başlandı. Edremit Kitap Fuarı onun adıyla açıldı. Kitap fuarlarında Sabahattin Ali ile ilgili toplantılar düzenleniyor ve genç okurlar Sabahattin Ali gerçeği ile buluşma fırsatı yakalıyorlar. Bazı özel okullarda, kültür merkezlerinde Sabahattin Ali ile ilgili anma toplantıları düzenleniyor, dergilerde Sabahattin Ali ile ilgili yazılar yayımlanıyor, Sabahattin Ali ile ilgili yeni kitaplar yayımlanıyor.

Bu adımlar, yeterli olmasa bile Sabahattin Ali'yi sahiplenme açısından önemli ve olumlu gelişmelerdir. Hele yıllar boyunca kitaplarının yayımlanamadığı ve bugün tüm yapıtlarının yeni basımlarla sunulduğu düşünülürse bulduğumuz noktanın eskiye göre olumlu bir nokta olduğunu söylemek gerekiyor. Bu olumlu adımlara karşın, hem Sabahattin Ali'nin bir aydın ve bir sanatçı olarak düşünce dünyamızdaki öncü, usta, örnek yerinin genç kuşaklara aktarılmasını ve tanıtılmasını, hem de cinayetindeki karanlığın aydınlatılmasını sağlayamadığımızı ve bunun verdiği hüznle bir kez daha ezildiğimizi ekliyorum. Sabahattin Ali'nin öldürülmesinin ayıbını, utancını hep birlikte yaşarken, bu cinayetin perde arkasını aydınlatmayı, bunun için gereken toplumsal dayanışmayı, direnci yakalayacağımız günlere kısa zamanda gelmeyi başarmalıyız. Onu, yapıtlarıyla, kültür ve edebiyat tarihimizdeki onurlu yeriyle, toplumcu gerçekçi özülle sahiplenmek ve geleceğe taşınmalıyız.

Gerçekçi öykücülüğümüzün kurucusu, ustası olarak; ölümsüz öyküleri ve romanlarıyla; şarkılaşan/türküleşen şiirleriyle; örnek ve öncü aydın olarak direngenliğiyle yaşamımıza güzellikler katan Sabahattin Ali'yi yaşamıyla ve yapıtlarıyla geleceğe taşımak ve ölümünün ardındaki karanlıkları aydınlatmaya çalışmak borcumuzdur, günümüz sanatçısına yakışan budur.

İnsan olmanın onurumuza dokunmadığı, değerlerimizi sahiplenebildiğimiz günlerin özlemiyle Sabahattin Ali'yi bir kez daha saygı ve özlemle anıyoruz.

SABAHATTİN ALİ KAYNAKÇASI:

Şiir: *Dağlar ve Rüzgâr* (1934), *Kurbağanın Serenadı* (1937), *Öteki Şiirler* (1937), *Dağlar ve Rüzgâr (Kurbağanın Serenadı, Öteki Şiirler ile birlikte, 1988).*

Öykü: *Değirmen* (1935), *Kağnı* (1936) *Ses* (1937), *Yeni Dünya* (1943), *Sırça Köşk* (1947), (Bütün Öyküleri-I: *Değirmen Kağnı Ses, Bütün Öyküleri II: Yeni Dünya, Sırça Köşk, Esirler*, 1997), *Çakıcı'nın İlk Kurşunu/ Tereke* (öykü-şiir-yazı, Hazırlayan: Nüket Esen-Zeynep Uysal-Engin Kılıç-Olcay Akyıldız; 2002), *Kamyon* (seçme öyküler, 2008), *Üç Öykü* (2017).

Roman: *Kuyucaklı Yusuf* (1937), *İçimizdeki Şeytan* (1940), *Kürk Mantolu Madonna* (1943).

Oyun: *Esirler* (1966).

Yazı: *Marko Paşa Yazıları ve Ötekiler* (hazırlayan: Hikmet Altınkaynak, 1986), *Mahkemelerde* (belgelerle, hazırlayan: Nüket Esen-Nezihe Seyhan, 2004), *Anılar Eleştiriler İncelemeler* (2014).

Mektup: *Hep Genç Kalacağım* (Hazırlayan Sevengül Sönmez, 2008), *Canım Aliye Ruhum Filiz* (2017).

Fotoğraf: *Bir Fotoğraf Camı/ Çektiği ve Çekemediği Fotoğraflarıyla Sabahattin Ali* (2012).

Toplu basım: *Bütün Eserleri* (eleştirel basım, hazırlayan Sevengül Sönmez, 2013).

Çeviri: Max Mimmerich- *Tarihte Garip Vakalar* (1936), Sophokles- *Antigone* (1941), G. Ebrahim Lessing- *Minna von Barnhelm* (1942), Heinrich von Klesits- *Üç Romantik Hikâye* (1943), İgnazio Silone- *Fontamara* (1943), Christian Hebbel- *Gyges ve Yüzüğü* (1944).

Hakkındaki kitaplar: *İçimizdeki Şeytanlar* (Nihal Atsız, 1940), *Sabahattin Ali Dosyası* (Kemal Sülker, 1968), *Sabahattin Ali'nin Romancılığı* (İbrahim Tatarlı, Sofya, 1968), *Sabahattin Ali* (Mustafa Kutlu, 1972), *Sabahattin Ali* (Asım Bezirci, 1974), *Sabahattin Ali Olayı* (Kemal Bayram, 1978), *Sabahattin Ali Olayının Gerçeği* (Reşit Mazhar Ertüzün, 1985), *Sabahattin Ali* (Filiz Ali-Atilla Özkırımlı, 1986), *Sabahattin Ali'nin Özel Mektupları: İki Gözüm Ayşe* (Ayşe Sıtkı-Doğan Akın, 1991), *Sabahattin Ali* (Muzaffer Uyguner, 1993), *Bir Usta Bir Dünya: Sabahattin Ali* (Fatma Türe, 1997), *Sabahattin Ali: İnsan ve Eser* (Ramazan Korkmaz, 1997), *Filiz Hiç Üzülmesin/ Fotoğraflarla Sabahattin Ali'nin Yaşamöyküsü* (Filiz Ali, 1997), *Sabahattin Ali* (oyun, Tuncer Cücenoglu, 2003), *Başın Öne Eğilmesin/ Sabahattin Ali'nin Romanı* (Hıfzı Topuz, 2006), *A'dan Z'ye Sabahattin Ali* (Sevengül Sönmez, 2009), *Öykü ve Romanlarıyla Sabahattin Ali* (Afşar Timuçin, 2011), *Yeşil Mürekkep/ Bir "Sabahattin Ali" Romanı* (Osman Balcıgil, 2016), *Sabahattin Ali'nin Yapıtlarını Sevme Sözlüğü* (Atilla Birkiye, 2017), *Sabahattin Ali'nin Eserlerinin Kaynakları* (Mehmet Güneş, 2017).

SIRÇA KÖŞK

Portakal

Vapur Doğu Akdeniz limanlarından birine yaklaştığı zaman ortalık kararmaya başlamıştı. Güneşin biraz evvel battığı, denizle bulutların birbirine karıştığı yerde katmer katmer turuncu yığınlar, bunun karşısında, Torosların üzerinde ise, karlı tepeleri saran al al tüller vardı. Vapur kısa, kalın bir şeydi. Kıçı pek suya batmış, burnu pek havaya kalkmış gibi yürüyordu. Elli beş yaşındaki makine, kendisiyle aynı yaşta olan tekneyi, sıtmaya tutulmuş gibi zangır zangır titretiyordu.

Yarım asırdan beri fırcalanıp silinmekten yarı yarıya incelmış ve aralarındaki zifti dökülmüş olan güverte tahtaları, sıcakta yan yatıp hızlı hızlı soluk alan sıska bir köpeğin kaburgaları gibi, kımlıdayıp duruyordu.

Bir saatten beri dmen vardiyası tutan vinççi İsmail, bacakları bir arşın kadar birbirinden ayrı, çıplak ayakları deve tabanı gibi sım sıka güverteye, elleri dmene, gözleri limana yapışmış, hiç kımlıdamadan duruyordu. Görenler onun sanki nefesi kesilmış bir halde çok mühim bir hadiseyi, mesela karşıda taş evlerinin camları parlayan şehrin bir infilakla ucuvermesini, yahut denizden büyük bir canavar çıkıp gemiyi birden yutuvermesini beklediğini sanırlardı.

Halbuki hiç de böyle büyük şeyler düşündüğü yoktu. O İstanbul'da, Beşiktaş'ın arka mahallelerinden birinde bıraktığı minimini bir şeyi, on beş gün evvel, bu son sefere çıkacakları gün doğan oğlunu düşünüyordu. Ona, geçen sene şile taraflarından İstanbul'a motrle mangal kömürü getirirken boğulan babası

Musa Kaptan'ın adını koymuştu. Şimdi kendi kendine, ağzını kımıldatmadan mırıldanıyordu:

“Musa Denizer!.. Musa Denizer!”

Çocuğunun hem adını, hem soyadını birlikte söyledikçe oğlan gözünde büyüyordu. Limanın önünde yamyassı yatan ve üzerinde harap bir kale bulunan Adacığa yaklaşmışlardı, burada dümeni sancak tarafına kırarken:

“Okutacağım keratanın oğlunu!” diye söylendi.

Kendisi okumamıştı ama, tütünden aldığı karısı “tahsilli” idi. Hem birkaç sene mektebe gitmiş, hem de öteki işçi kızlarla beraber okuyup yazmaya merak sardırılmıştı. İsmail her seferden dönüşte bir *Köroğlu** alır, eve gidip yıkandıktan sonra onu karısına uzatır, kendisi mindere kurularak, dinlerdi. Karısı Hayriye hiç kekelemeden, hafızlar gibi başını sallayarak, önce resim altlarını, sonra destanları, sonra makaleleri, haberleri, tefrika romanlarını, acayip, hatta biraz yanık bir makamla okur, bu sırada İsmail de, dudaklarının kenarında müphem bir çizgi, anlasın, anlansın, arada bir kahkaha atarak dinler, harp vaziyetine ait yerleri tekrarlatır, vapurda güverte yolcularından, yahut izinden dönen neferlerden dinlediği mütalaaları, birbirine karıştırıp anlatır, “gidişat iyi değil gibi Hayriye!” der, susardı. Bu sükût, “Artık yemek yiyelim” manasına idi ve karısı hemen yerinden fırlar, sofrayı hazırlamaya başlardı.

İsmail hiç kımıldamayan gözlerini artık iyice yaklaştıkları limana dikmiş dururken, arkasından ayak sesleri duydu. Kalın, cızırtılı bir ses:

“Ben göremedim yahu!” diyordu. Bu, gemi süvarisi idi.

İkinci kaptanın ince, titrek sesi:

“Dürbünle iyi bakın! Bana var gibi geliyor!” dedi.

İkisi de kumanda köprüsünün ön tarafına geldiler, dürbünlerini gözlerine yerleştirerek limanı ve orada sıra sıra dizili duran kara mavnaları uzun uzadıya araştırdılar. Kısa boylu, kırmızı yüzlü, kır saçlı, küt burunlu biri olan süvari, tam kitapların tarif ettiği bir deniz kurdu idi. Sesi, ayazda kalmış gibi yırtık yırtık

---

* Burhan Cahit Morkaya'nın çıkardığı mizah dergisi

çıkıyor, gözlerinin uçlarından yanaklarına doğru yaşlar süzülüyordu. Gözlerinin altı da, içi su dolu kesecikler gibi şişmiş ve yanaklarına doğru sarkmıştı. İkinci kaptan ise inadına uzun, sarı, sıska bir şeydi. Kasketini kulaklarına kadar geçirmiş, şubat ayında buralarda hava pek soğuk olmadığı halde, kaputunun yakasını kaldırmıştı.

Süvari:

“Göremiyorum be!” diye söylendi.

“Biraz daha yaklaşalım, görürsünüz!”

“Biz yaklaştıkça da hava kararıyor...”

Sonra, somurtkan yüzünü hiç değiştirmeden kesik kesik güldü, eliyle ikinci kaptanın böğrünü dürttü:

“Patlama yahu!.. Limana varınca anlarız! Eğer bir şey varsa, acentadan evvel gelirler!..”

Konuşarak İsmail’in önünden uzaklaştılar. Delikanlı arkalarından bir göz attı. “İnşallah aradığınızı çıkmaz!” diye söylendi. Bugün bu üçüncü vardiyası idi. Halbuki onun asıl işi vinççilik olduğu için, gemi bir limandan ayrılınca, öteki limana varıncaya kadar başaltı kamarasında yatıp uyumalıydı. Ama bu sefer tayfalardan üçünü birden sıtma tutmuş, kaptan da İskenderun’da başka tayfa almaya lüzum görmemişti. İsmail bunun suçunu süvaride buluyor, “Birazdan demir atınca geç vincin başına, artık gece yarısına kadar mı, sabaha kadar mı, Vira!.. Mayna!.. Vira!.. Mayna!.. Çek Allahın emrini!..” diye homurdanıyordu.

Ortalık adamakıllı karar olmuş, gemi de limana iyice yanaşmıştı. Rıhtımda tek tük ışıklar yanıyordu. İkinci kaptan tekrar kumanda köprüsünün ön tarafına gelerek demirin başında duran tayfalara emirler verdi. Demirin zinciri, istim seslerine karışan büyük bir gürültü ile, sıçraya sıçraya geminin burnuna doğru gidip, delikten geçerek sulara gömülüyordu.

Vapur makinelerini istop edip olduğu yerde, suların akışına kapılarak ağır ağır dönerken, bir sürü kayık, sanki bir anda meydana oluvermişler gibi, geminin etrafını sardı. Fakat aşağıya uzatılan iskeleye yanaşmıyorlar, biraz açıkta duruyorlardı. Yalnız içinde bir polisle bir sivilin ayakta durduğu Sahil Sıhhiye İda-